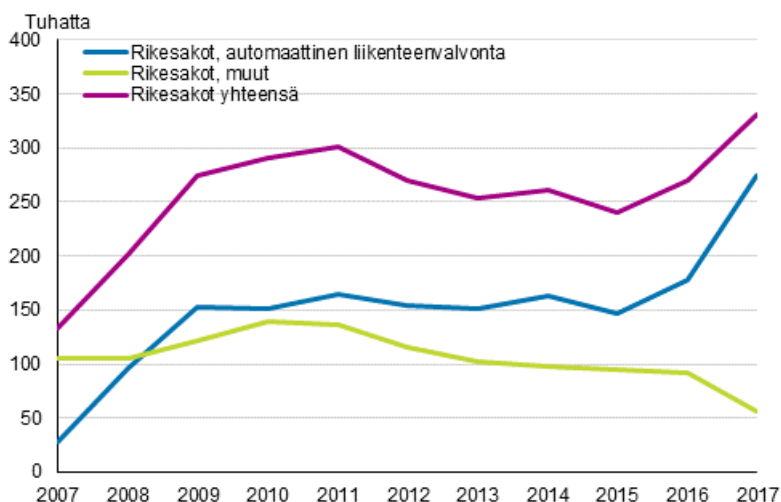

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset 2017

Rikesakkoja määrättiin 22 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin

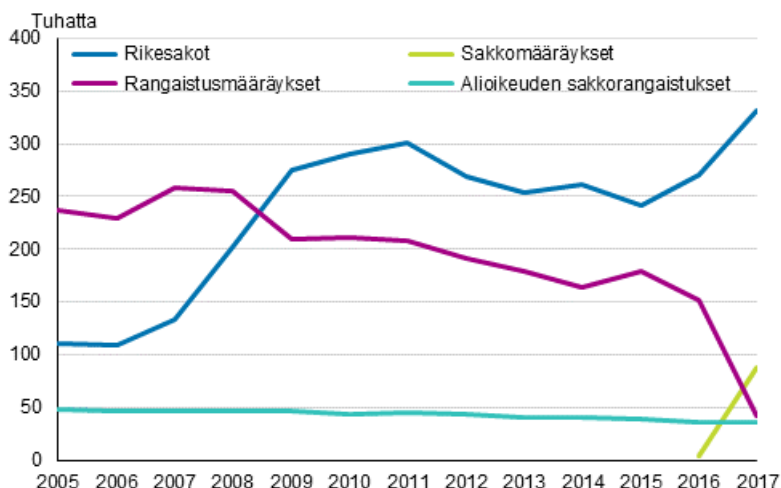
Tilastokeskuksen tietojen mukaan vuonna 2017 rikesakkoja annettiin 22 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Yhteensä rikesakkoja oli noin 330 600. Näistä 83 prosenttia oli seurausta kameravalvonnasta. Kameravalvonnan avulla määrättyjä rikesakkoja oli 54 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Lähes puolet vuonna 2017 määrättyistä rikesakoista oli 170 euron suuruisia.

Rikesakot 2007–2017, lkm

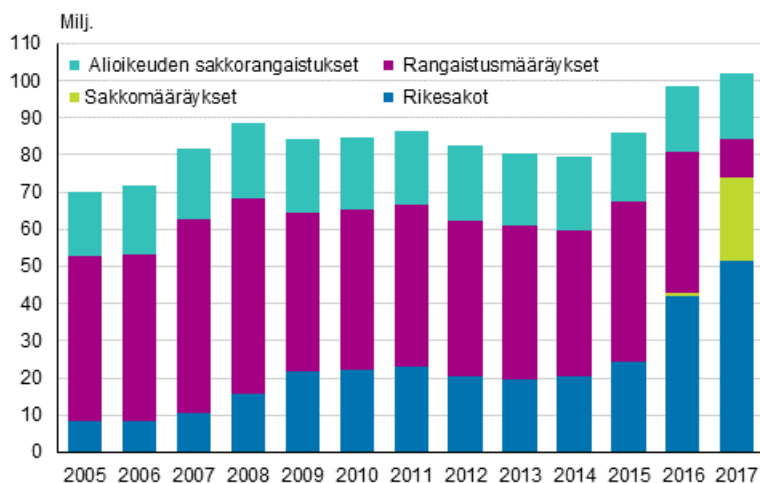
Käräjäoikeuksissa annettiin 51 860 tuomiota vuonna 2017. Käräjäoikeuksien määräämiä sakkorangaistuksia oli lähes 2 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin, yhteensä 35 660 (ml. oikeudessa tuomitut sakot ja rikesakot, oheissakot sekä kurinpitosakot). Käräjäoikeuksissa tuomituista päiväsakoista 20 prosenttia oli seurausta rattijuopumuksista, 13 prosenttia näpistyksistä ja 11 prosenttia pahoinpitelyistä. Ehdollisen vankeuden ohessa tuomituista oheissakoista suurin osa, 93 prosenttia, oli seurausta törkeistä rattijuopumuksista. Rangaistusmääräyksellä sakkoon tuomittiin 41 570 kertaa. Poliisin antamia sakkomääräyksiä oli 87 390. Noin 43 prosenttia rangaistus- ja sakkomääräyksistä oli seurausta liikenneturvallisuuden vaarantamisesta. Vuonna 2017 liikenneturvallisuuden vaarantamisesta annettiin rangaistus- tai sakkomääräyksiä 14 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2016. Rikesakoista suurin osa, 94 prosenttia, oli seurausta liikenne rikkomuksista. Liikenne rikkomuksista määrättiin 20 prosenttia enemmän rikesakkoja vuonna 2017 kuin vuotta aiemmin.

Alioikeudessa tuomitut sakkorangaistukset, rangaistus- ja sakkomääräykset ja rikesakot 2005–2017, lkm

Kaikkien sakkorangaistusten (ml. oikeudessa tuomitut sakot ja rikesakot, oheissakot sekä kurinpitosakot) sakkokertymä oli yhteensä yli 101,8 miljoonaa euroa vuonna 2017, yli 3 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Rikesakkoja määrättiin yli 60 000 enemmän ja sakkokertymä oli 51,3 miljoonaa euroa, 22 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Rangaistusmääräysten sakkokertymä oli 10,6 miljoonaa euroa ja sakkomääräysten 22,6 miljoonaa euroa. Alioikeuksissa vuonna 2017 tuomittujen sakkojen kertymä oli 3 prosenttia vähemmän verrattuna edelliseen vuoteen. Yhteensä alioikeuksissa tuomittiin sakkoja 17,3 miljoonaa euroa.

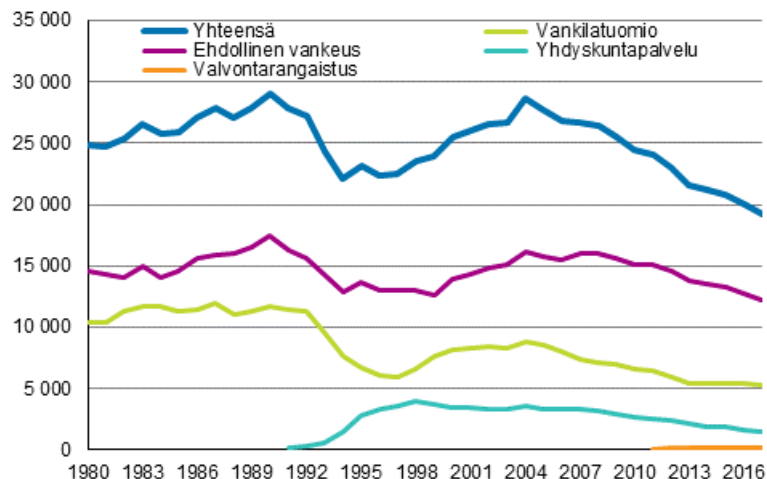
Alioikeuden tuomitsemien sakkorangaistusten, rangaistus- ja sakkomääräysten ja rikesakkojen sakkokertymä 2005–2017, euroa

Vankeusrangaistuksia tuomittiin lähes 19 000 kertaa

Ehdottomia vankeusrangaistuksia tuomittiin 5 255 vuonna 2017. Näistä 8 oli elinkautisia vankeusrangaistuksia ja 443 tuomioita, joissa aiempi ehdoton vankeusrangaistus katsottiin riittäväksi seuraamukseksi. Kahdeksan vuoden tai sitä pitempiä määräaikaista ehdottomia vankeusrangaistuksia tuomittiin 59 kappaletta. Näistä 46 prosenttia oli tuomittu taposta ja 27 prosenttia huumausainerikoksista. Kaikista ehdottomista vankeusrangaistuksista alle kolmen kuukauden mittaisia oli 38 prosenttia. Näistä 41 prosenttia oli seurausta liikenne rikoksista, 32 prosenttia omaisuusrikoksista ja 10 prosenttia henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista. Keskimääräinen ehdoton vankeusrangaistus oli kestoltaan 11,8 kuukautta.

Vankeusrangaistukset 1980–2017, lkm

Enintään kuuden kuukauden ehdoton vankeusrangaistus voidaan tuomita valvontarangaistuksena. Vuonna 2017 ehdottomia vankeusrangaistuksia muunnettiin valvontarangaistukseksi 192 kertaa ja ne olivat kestoaltaan keskimäärin 3,1 kuukautta.

Alle kahdeksan kuukauden pituinen ehdoton vankeusrangaistus voidaan tuomita yhdyskuntapalveluna, jos se ei ole seurausta kieltäytymisestä asevelvollisuudesta tai siviilipalveluksesta tai siviilipalvelusrikoksesta. Kaikista muuntokelpoisista ehdottomista vankeusrangaistuksista yhdyskuntapalveluksi muunnettiin 31 prosenttia vuonna 2017. Selvästi eniten yhdyskuntapalvelua käytettiin tuomittaessa rattijuopumuksista. Keskimääräinen yhdyskuntapalvelun kesto oli 97 tuntia.

Ehdollisia vankeusrangaistuksia tuomittiin 12 205 kertaa vuonna 2017, yli 4 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ehdolliset vankeudet olivat kestoaltaan keskimäärin 4,4 kuukautta. Noin 37 prosenttia ehdollisista vankeustuomioista oli seurausta törkeistä rattijuopumuksista. Toiseksi eniten ehdollisia vankeusrangaistuksia tuomittiin pahoinpitelyistä.

Lisätietoja rangaistuksista löytyy katsauksesta, tilaston [taulukot-osiosta](#) liitetaulukoista sekä [StatFin tietokantaulukoista](#).

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Sakot ja sakkokertymät 1995–2017 (lkm, euroa).....5

Laatuseloste: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset.....6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Sakot ja sakkokertymät 1995–2017 (lkm, euroa)

Vuosi	Alioikeuden sakkotuomiot		Rangaistusmääräykset		Sakkomääräykset		Rikesakot	
	Lkm	Milj.€	Lkm	Milj.€	Lkm	Milj.€	Lkm	Milj.€
1995	47 134	9,7	277 530	25,2			52 009	1,7
1996	44 899	9,4	269 501	24,5			63 478	2,0
1997	43 573	9,5	249 460	23,8			58 861	1,9
1998	42 288	9,8	264 930	26,8			62 006	2,0
1999	42 143	10,1	232 873	27,1			69 210	3,1
2000	44 713	12,5	196 156	29,5			103 499	7,5
2001	46 414	14,6	236 448	38,2			103 013	7,4
2002	44 462	14,1	191 011	30,9			96 608	7,0
2003	44 580	15,0	218 883	37,2			99 099	7,3
2004	48 721	17,1	232 613	41,3			109 634	8,0
2005	47 483	17,4	237 472	44,3			110 704	8,5
2006	45 804	18,2	229 731	45,0			108 203	8,3
2007	46 243	19,0	258 890	52,4			133 629	10,4
2008	46 869	20,5	255 037	52,4			201 505	15,9
2009	45 730	19,8	208 983	42,8			274 124	21,6
2010	44 068	19,5	210 906	43,0			290 828	22,3
2011	44 484	19,7	207 679	43,9			300 809	22,8
2012	43 728	20,1	191 483	41,7			269 404	20,6
2013	40 190	19,6	179 184	41,3			253 932	19,6
2014	39 665	19,8	164 431	39,2			261 300	20,5
2015	38 184	18,7	178 550	42,9			240 702	24,4
2016	36 307	17,9	151 307	37,7	4 391	1,1	270 448	41,9
2017	35 662	17,3	41 573	10,6	87 386	22,6	330 602	51,3

Laatuseloste: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset

1. Tilastotietojen relevanssi

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilasto sisältää tietoja ensimmäisessä oikeusasteessa tuomituista rangaistuksista, rangaistukseen tuomitsematta jätetyistä sekä hylätyistä ja rauenneista syytteistä. Käräjäoikeuksissa ja hovioikeudessa ensimmäisenä oikeusasteena syytettyjen lisäksi tilastossa ovat mukana syyttäjän antamat rangaistusmääräyssakot ja poliisin määräämät sakkomääräykset ja rikesakot.

Tilastossa ovat eri rangaistuksiin tuomitut rangaistuksen määrän mukaan sekä keskirangaistukset rikoksittain. Yleisiä rangaistuslajeja ovat rikesakko, sakko, ehdollinen vankeus, valvontarangaistus, yhdyskuntapalvelu ja ehdoton vankeus. Muita rangaistuksia ovat nuorisorangaistus, virkamiehille tarkoitetut rangaistukset (varoitus ja viraltapano) ja sotilaiden kurinpitovirangaistukset (varoitus, poistumisrangaistus, kurinpitosakko ja aresti). Oikeushenkilö voidaan tuomita yhteisösakkoon. Muista rikosoikeudellisista seuraamuksista tilasto kattaa tuomioistuimen määräämän ajokiellon, liiketoimintakiellon, metsästyskiellon, eläintenpitokiellon ja sotilasarvon menettämisen. Syytettyä tai tuomittua kuvaavina tietoina ovat ikä, sukupuoli ja kansalaisuus. Usein kysytyjä tietoja, joita tästä tilastosta ei saa, ovat rikoksen uhreja ja heille tuomittuja yksityisoikeudellisia korvauksia koskevat tiedot.

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilastoon sisältyvät seuraavat henkilöt:

- käräjäoikeuksissa varsinaisessa oikeudenkäynnissä syytetyt
- hovioikeudessa ensimmäisenä oikeusasteena syytetyt
- henkilöt, joille on annettu rangaistus- tai sakkomääräys
- henkilöt, joille on annettu rikesakko
- sekä henkilöt, jotka asianomistajana, todistajana tai asiantuntijana on tuomittu rikosasiassa rangaistukseen

Yleissääntönä on, että henkilö esitetään tilastossa yhtä monta kertaa kuin hänellä on edellä mainittuja ratkaisuja vuoden aikana (henkilöiden bruttomäärä). Toinen keskeinen tilastossa sovellettava esitystapa on niin sanottu tuomion päärikossääntö. Päärikos on tilastoinnissa käytettävä käsite.

Tuomion päärikos määritetään silloin, kun vastaajan ratkaisussa on useampi kuin yksi rikos tai hylätty syyte. Jos vastaajalla on ratkaisussa vain yksi rikos tai hylätty syyte, se on tuomion päärikos. Päärikos määritetään seuraavien kriteereiden mukaisessa järjestyksessä. Päärikos on rikos, joka on johtanut ankarimpaan seuraamukseen.

1. Käytetty ankaruusjärjestys on seuraava:

- elinkautinen vankeus
- määräaikainen ehdoton vankeus
- aikaisempi ehdoton vankeus koskee tätäkin rikosta
- valvontarangaistus
- yhdyskuntapalvelu
- aikaisempi yhdyskuntapalvelu koskee tätäkin rikosta
- nuorisorangaistus
- ehdollinen vankeus
- aresti
- poistumisrangaistus
- sakko
- kurinpitosakko
- rikesakko
- varoitus
- rangaistukseen tuomitsematta jättäminen
- syyte hylätty
- syyte rauennut
- tuomittu euromääräinen uhkasakko

2. Jos päärikos on vielä löytymättä, siksi valitaan rikos, jolla on ankarin laissa säädetty rangaistusasteikko.

3. Eri rikoksista, joilla on laissa sama rangaistusasteikko, päärikos valitaan rikosnimikkeiden ensisijaisuussääntöjen avulla.
4. Kriteerien 1–3 suhteen samanlaisista rikoksista valitaan tekoajaltaan viimeisin, tai jos niitä on useita jokin niistä

Rangaistus- ja sakkomääräyksetmääräykset: Jos sakko on yhteinen kahdesta tai useammasta eri rikkomuksesta, rangaistus- tai sakkomääräyksen päärikos määritellään edellä mainituilla kriteereillä 2 ja 3.

Rikesakot: Tilaston perusaineistosta saadaan aina vain yksi rikkomuksen laatu ja määräyksen perusteena oleva lainkohta, joten päärikosta ei määritellä. 1.12.2016 lähtien päärikos määritellään vastaavasti kuin rangaistus- ja sakkomääräysten kohdalla. Jos sakko on yhteinen kahdesta tai useammasta eri rikkomuksesta, rikesakon päärikos määritellään edellä mainituilla kriteereillä 2 ja 3.

Vaikka tuomion päärikos onkin yleisimmin käytetty tilastoyksikkö, tilastosta on saatavissa myös kaikkien syyksi luettujen rikosten ja hylättyjen syytteiden määrät rikoksittain.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös oikeustilastot. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolotilastot oikeudellisia oloja kuvaavien tilastojen tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-1743-16).

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tiedot saadaan kolmesta eri rekisteristä: rikosasiainrekisteri, rangaistusmääräysrekisteri ja rikesakkorekisteri. Rekisterinpitäjänä näissä kaikissa on Oikeusrekisterikeskus. Uusi sakkomenettely otettiin käyttöön 1.12.2016, mistä lähtien syyttäjän rangaistusmääräykset saadaan oikeusministeriön AIPA-järjestelmästä ja poliisin sakkomääräykset sekä rikesakot poliisiin PATJA-järjestelmästä. Vuoden 2016 rangaistusmääräykset ovat peräisin tammi-marraskuun ajalta vanhoista rekistereistä ja joulukuun alusta uusista järjestelmistä.

Rikostuomiosovellus (Ritu) on korvannut käräjäoikeuden ja hovioikeuden tuomiolauselmajärjestelmän (TL) 20.5.2013 alkaen. Rikostuomiosovellus on osa oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmää ja sitä käytetään yleisten tuomioistuinten tuomion tuottamisessa ja ratkaisutilojen jakelussa täytäntöönpano- ja rekisteriviranomaisille. Vuoden 2014 tiedot käräjä- ja hovioikeuksien antamista tuomioista ovat tulleet tilastokeskukseen uudesta rikostuomiosovelluksesta (Ritu).

Rikostuomiosovellukseen (RITU) talletetaan kaikki rikosasioissa annetut ratkaisut. Lisäksi sovellukseen talletetaan ratkaisut, joissa on määrätty maksettavaksi korvauksia valtion varoista tai tuomittu valtiolle tuleva korvaus, joka perustuu sen varoista suoritettujen oikeudenkäyntiin liittyvien kustannusten korvaamiseen. Uhkasakon ja järjestyssakon tuomitsemisesta on lisäksi talletettava ratkaisutiedot rikostuomiosovellukseen myös muissa kuin rikosasioissa.

Tilastokeskuksella on käytössä vielä kesään 2017 asti myös sovellus Tuomiolausejärjestelmä Tilastokeskukselle (TUTI). TUTI- sovellusta käytetään rangaistusmääräysten käsittelyyn. Rangaistusmääräysasiat poimitaan rangaistusmääräysrekisteristä ratkaisuvuosittain TUTI-sovellukseen seuraavan vuoden keväällä. TUTI-sovellus poistuu käytöstä kesällä 2017, jonka jälkeen kaikki rangaistusmääräykset saadaan AIPA-järjestelmästä.

TUTI-sovelluksessa rangaistusmääräysrekisteriin tallennetut tapaukset kooditetaan, tarkistetaan sekä tarvittaessa muokataan vuosittaisten tilastoaineistojen valmistamista varten. Sovellus on luotu oikeushallinnon tuomiolauselmajärjestelmän kylkeen käyttäen identtisiä välineitä ja käytäntöjä TL-järjestelmän kanssa. Sovellus on otettu tuotantokäyttöön huhtikuussa 1990. Rangaistusmääräysten käsittely lisättiin TUTI:in vuonna 1992.

Rikesakot käsitellään TUTI-sovelluksen ulkopuolella. Ne poimitaan rikesakkorekisteristä ratkaisuvuosittain seuraavan vuoden keväällä. Alioikeudessa määrättyt rikesakot perustuvat tuomiolauselmajärjestelmän tietoihin vuodesta 2005 lähtien.

TUTI- sovellus poistui käytöstä kesällä 2017. Uusi sakkolaki (754/2010) tuli voimaan 1.12.2016, mistä lähtien syyttäjän antamat rangaistumääräykset tulevat AIPA-järjestelmästä ja poliisin määräämät sakot ja rikesakot poliisiin PATJA-järjestelmästä.

Kooditus, tarkistus ja muokkaus TUTI-sovelluksessa

Rekisteriaineistoa täytyy muokata, jotta siitä saadaan muodostettua tilastoaineisto. TUTI-sovelluksessa esimerkiksi kooditetaan rikosnimikkeet, jotka ovat lähdeaineistossa tekstinä ja sovellettuna lainkohtana. Kaikki hylätyt syytteet ja silleensä jätetyt asiat käsitellään manuaalisesti tekstin perusteella. Rekisteriaineistolle tehdään myös paljon ristiin-tarkistuksia.

Uuden rikostuomiosovelluksen myötä TUTI-sovellus jää pois käytöstä vaiheittain. Vuonna 2014 kaikki käräjäoikeuksien ja hovioikeuksien ratkaisut tulevat uudesta rikostuomiosovelluksesta (Ritu).

Rikostuomiosovelluksen myötä aineiston manuaalinen käsittely vähenee huomattavasti ja koodituksia ei enää tarvita. Tämän myötä myös tehtävien tarkistusten tarve myös vähenee. Kokonaan tarkistuksista ei luovuta, vaan uuden sovelluksen kautta tulevalle aineistolle tehdään esimerkiksi ristiin-tarkistuksia.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilaston peittävyys on kattava, koska täytäntöönpano- ja rekisteriviranomaiset käyttävät samoja lähderekistereitä. Tilaston laatu on sidoksissa lähderekistereiden laatuun. Tilastotietoja voidaan pitää luotettavina, sillä rekistereiden puutteita ja virheitä korjataan tarkistamalla tilastoaineistoa. Esimerkiksi rikokset ja rangaistukset tarkistetaan aina keskenään. Joissakin tiedoissa puuttuvan tiedon osuus on korkea; esimerkiksi rangaistuksen tuomitsematta jättämisissä lainkohta puuttuu noin joka seitsemännessä tapauksessa. Lisäksi syytetyn useampi sama rikossyyte saatetaan kirjata lähdeaineistossa yhdeksi syytekohtakoodiksi. Mahdollinen tilastovaikutus syntyy vain, jos syytteitä tarkastellaan niiden kokonaislukumäärän, eikä ns. päärikossäännön mukaan.

Uuden rikostuomiosovelluksen (RITU) käyttöönotto voi aiheuttaa osaltaan muutoksia aineistoon. Vuonna 2014 aineisto on tullut kokonaan rikostuomiosovelluksen (RITU) kautta. Sakkoaineistojen poiminta (1.12.2016 alkaen) uusista järjestelmistä voi myös osaltaan aiheuttaa muutoksia aineistoon. Vuonna 2016 sakkotietoja saadaan neljästä eri lähteestä (rangaistumääräysrekisteri, rikesakkorekisteri, AIPA ja PATJA).

Rikoksia luokiteltaessa jokaisella lainsäädännössä esiintyvällä erillisellä rangaistussäännöksellä on oma rikoskoodinsa ja -nimikkeensä. Nimikkeistö koostuu toisaalta rikoslain rikoksista ja toisaalta sen ulkopuolisista rikoksista. Rikoksen yritys esitetään lähes aina omalla nimikkeellään. Sen sijaan avunantoa ja yllytystä rikokseen ei esitetä omalla nimikkeellään, vaan sen rikoksen nimikkeellä, johon osallisuudesta on kysymys. Jokaisesta syyksi luetusta rikoksesta on kuitenkin saatavissa erillisinä tietoina, onko siihen sovellettu lainkohtaa RL 5:6§ tai 6:8§1/3 (avunanto) tai RL 5:5§ (yllytys).

Luokitus on ollut rakenteeltaan samanmuotoinen vuodesta 1977 lähtien. Sitä päivitetään vuosittain lainsäädännössä tapahtuvilla muutoksilla. Yksityiskohtaisen rikosnimikkeistön lisäksi tilastossa käytetään myös karkeampaa luokitusta.

Vuoden 2017 lakimuutoksilla päivitetty rikosnimikkeistö, joka sisältää myös kunkin rikosnimikkeen rangaistusasteikon on saatavissa Tilastokeskuksesta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilasto tuotetaan vuosittain ja se valmistuu seuraavan vuoden syyskuussa. Tiedot ovat lopullisia ja kuvaavat edellisen kalenterivuoden aikana tuomittuja tai määrättyjä rangaistuksia ja muita rikosseuraamuksia.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja syytetyistä, tuomituista ja rangaistuksista on saatavissa veloituksetta Tilastokeskuksen verkkopalvelusta aihealueelta Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilaston taulukot-osion

StatFin-tietokantapalvelusta (<http://pxweb2.stat.fi>). Oikeustilastollista vuosikirjaa ei ole julkaistu painettuna versiona vuoden 2009 jälkeen.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Lainmuutokset vaikeuttavat rikoskohtaista vertailua eri vuosina. Rikoslain rikossäännökset on uudistettu monessa osassa alkaen vuonna 1991. Vankeus- ja sakkorangaistuksen tuomitseminen usean rikoksen tapauksessa muuttui 1.4.1992. Nykyisen lainsäädännön mukaan tuomitaan pääsääntöisesti vain yksi yhteinen vankeus- tai sakkorangaistus. Aiemmin, jos rikolliset teot eivät olleet tehtyjä yhdellä teolla eivätkä ne olleet saman rikoksen jatkamista, kustakin rikoksesta tuomittiin eri rangaistus, niin sanottu yksikkörangaistus. Jos eri rikoksista oli tuomittu kaksi tai useampia määräaikaisia vankeusrangaistuksia, ne yhdistettiin lisäämällä ankarimpaan yksikkörangaistukseen tai, jos kahdesta tai useammasta rikoksesta oli tuomittu yhtäläinen ankarin rangaistus, johonkin niistä enintään puolet muista rangaistuksista. Jos joku tuomittiin samalla kertaa kahteen tai useampaan sakkoon, laskettiin sakot täysin määrin yhteen.

Yhteisen vankeusrangaistuksen määräämisestä jälkikäteen luovuttiin 1.10.1997. Vanhan lain mukaan, jos ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittua syytettiin hänen ennen tämän rangaistuksen tuomitsemista tekemästään muusta rikoksesta, rangaistus oli määrättävä niin kuin kaikki nämä rikokset olisi saatettu samalla kertaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Uusien säännösten mukaan kyseessä olevassa tapauksessa aikaisempaa päätöstä ei enää pureta rangaistuksen osalta. Sen sijaan määrätessään uudesta rikoksesta uutta rangaistusta tuomioistuin voi ottaa aikaisemman ehdottoman vankeusrangaistuksen kohtuuden mukaan huomioon rangaistusta alentavana tai lieventävänä seikkana. Vastaavasti aikaisempi yhdyskuntapalvelurangaistus voidaan ottaa huomioon uutta rangaistusta tuomittaessa. Uusiin säännöksiin sisältyy myös mahdollisuus alittaa vankeudelle laissa jostakin rikoksesta säädetty erityinen vähimmäisaika. Lisäksi kuten ennenkin aikaisempi rangaistus voidaan katsoa sellaisenaan riittäväksi seuraamukseksi myös myöhemmin käsiteltäväksi tulleesta rikoksesta.

Vuoden 2004 alusta tulivat voimaan rikoslain uudistetut 3–6 luvut. Uudistus koski kaikkien rikosten yhteisiä säännöksiä eli niin sanottuja rikosoikeuden yleisiä oppeja rangaistuksen määrään ja laatuun vaikuttavista periaatteista ja perusteista. Uudet säännökset perustuvat varsin pitkälle aikaisempaan oikeuskäytäntöön.

Uusi rangaistuslaji valvontarangaistus tuli voimaan 1. marraskuuta 2011. Enintään kuuden kuukauden pituiseen ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomittu voidaan tietyin edellytyksin vankeuden sijasta tuomita samanpituiseen valvontarangaistukseen. Valvontarangaistus sijoittuu siis ankaruudeltaan yhdyskuntapalvelun ja ehdottoman vankeuden väliin. Tarkemmin valvontarangaistuksesta säädetään valvontarangaistuksesta annetussa laissa (330/2011). Valvontarangaistuksen ehtojen toistuva tai vakava rikkominen johtaa rangaistuksen muuntamiseen ehdottomaksi vankeudeksi.

Uusi sakkomenettelylaki (laki sakon ja rikesakon määräämisestä (754/2010)) tuli voimaan 1.12.2016. Tällä lailla kumottiin laki rangaistusmääräysmenettelystä (692/1993) ja laki rikesakkomenettelystä (66/1983). Uudessa menettelyssä poliisi-, tulli- tai rajavartiomies voi tuomita liikenteeseen liittyvästä rikkomuksesta tai näpistyksestä enintään 20 päiväsakon suuruisen sakkorangaistuksen (sakkomääräys) tai enintään 1 000 euron menettämisseuraamuksen. Muissa tapauksissa syyttäjä edelleen vahvistaa rangaistuksen. Sakkomenettelyyn vaaditaan epäillyn suostumus. Vuoden 2016 taulukoissa tilastoidaan erikseen uuden lain mukaiset syyttäjän antamat rangaistusmääräykset ja poliisin antamat sakkomääräykset.

Keskeisin tilastoyksikkö on ollut vuodesta 1971 lähtien tuomitsemiskerran päärikos (henkilöiden bruttomäärä).

Tilasto on julkaistu vuodesta 1891 lähtien Suomen virallisen tilaston sarjoissa SVT XXIII ja Oikeus seuraavilla nimillä:

- 1891–1916 Oikeustoimi
- 1917–1924 Oikeustilasto
- 1925–1926 Rikollisuus
- 1927–1937 Rikollisuus II. Syytetyt
- 1938–1950 Rikollisuus II.
- 1951–1954 Oikeustilastoa B. Tuomioistuinten rikollisuustilasto
- –1990 Tuomioistuinten tutkimat rikokset (SVT XXIII B tai Oikeus)
- 1991–2009 Oikeustilastollinen vuosikirja (luku 6) (Oikeus)

Aikaisemmin, vuosilta 1839–1879 tuotettiin prokuraattorin toimituskunnassa käsinkirjoitettu tilasto. Ensimmäinen painettu ja julkaistu oikeus- ja rikostilasto on Keisarillisen Senaatin Prokuraattorin alamaissa kertomuksessa rikos- ja siviilijutuista vuodelta 1880. Kertomus julkaistiin Helsingissä 1882.

Vuodesta 1891 alkaen liitettiin prokuraattorin kertomus Suomen viralliseen tilastoon. Vuonna 1892 oikeus- ja rikostilasto siirrettiin prokuraattorin toimituskunnasta vastaperustettuun oikeustoimituskuntaan; myöhemmin tilastoista huolehti oikeusministeriö. Vuodesta 1940 lähtien tilasto on laadittu tilastollisessa päätoimistossa ja Tilastokeskuksessa.

7. Yhtenäisyys

Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset - tilasto on Suomessa ainoa kattava ja säännöllisesti tehtävä tilasto eri rikoksista tuomituista rangaistuksista ja muista seuraamuksista sekä niiden määristä.

Käräjäoikeuksien toimialueet muuttuivat 1.1.2010. Tuolloin aloitti toimintansa 27 käräjäoikeutta aiemman 51 sijaan. Osa vanhoista käräjäoikeuksista säilyi ennallaan, mutta suurimmassa osassa sekä nimi että toimialue muuttuivat. Uudet käräjäoikeuksien toimialueet noudattavat pääasiassa maakuntarajoja. Uudet käräjäoikeudet on lueteltu laissa käräjäoikeuslain muuttamisesta (1751/2009). Tilastokeskuksen Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset -tilaston kotisivun tietokantataulukoissa on saatavilla tilastotietoja uudella käräjäoikeusluokituksella vuodesta 2009 alkaen. Vanhalla käräjäoikeusluokituksella tietoja on mahdollista saada vuosilta 2002–2009.

Lisätietoja

Salla Tuominiemi 029 551 3242
Vastaava tilastojohtaja:
Jari Tarkoma

rikos@tilastokeskus.fi
<http://www.stat.fi/til/syyttr/index.html>
Lähde: Syytetyt, tuomitut ja rangaistukset 2017, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-6680 (pdf)